

Fundusze Europejskie

Renaturyzacja dla przyrody i mieszkańców

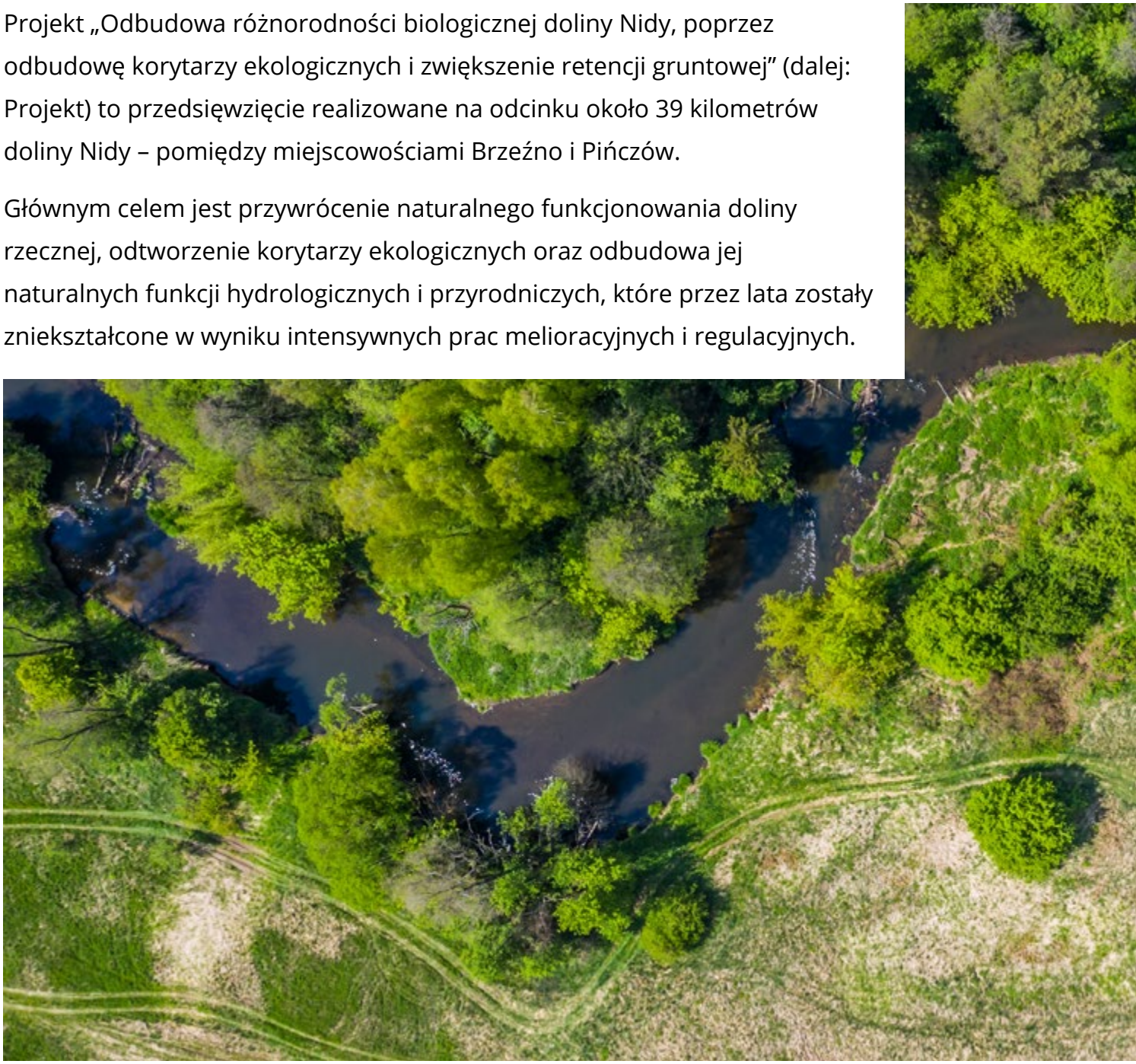
Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej

Rzeczpospolita Polska

Dofinansowane przez Unię Europejską

Projekt „Odbudowa różnorodności biologicznej doliny Nidy, poprzez odbudowę korytarzy ekologicznych i zwiększenie retencji gruntowej” (dalej: Projekt) to przedsięwzięcie realizowane na odcinku około 39 kilometrów doliny Nidy – pomiędzy miejscowościami Brzeźno i Pińczów.

Głównym celem jest przywrócenie naturalnego funkcjonowania doliny rzecznej, odtworzenie korytarzy ekologicznych oraz odbudowa jej naturalnych funkcji hydrologicznych i przyrodniczych, które przez lata zostały zniekształcone w wyniku intensywnych prac melioracyjnych i regulacyjnych.

Dlaczego dolina Nidy wymaga odbudowy?

Dolina Nidy to cenny przyrodniczo obszar o znaczeniu ponadregionalnym. Przez dziesięciolecia poddawana była jednak licznym zmianom hydrotechnicznym. Prace melioracyjne (mające na celu trwałe polepszenie rolniczych zdolności produkcyjnych gleb), regulacja koryta oraz budowa urządzeń wodnych (progi, jazy, obwałowania) przyniosły negatywne skutki w postaci:

- **ograniczenia naturalnej retencji wodnej,**
- **przerwania naturalnych korytarzy migracyjnych dla zwierząt,**
- **pogorszenia warunków siedliskowych dla ryb i innych organizmów wodnych,**
- **zwiększonego ryzyka powodzi oraz doprowadzenia do stopniowego ubożenia cennych przyrodniczo terenów.**

Projekt ma na celu przywrócenie równowagi pomiędzy człowiekiem a przyrodą. Łączy działania techniczne z rozwiązaniami opartymi na naturze, aby odbudować naturalne procesy zachodzące w dolinie rzecznej i poprawić funkcjonowanie całego ekosystemu.

Sześć głównych działań na rzecz doliny Nidy

W ramach Projektu realizowanych jest sześć kluczowych zadań inwestycyjnych, obejmujących zarówno prace hydrotechniczne, jak i działania renaturyzacyjne:

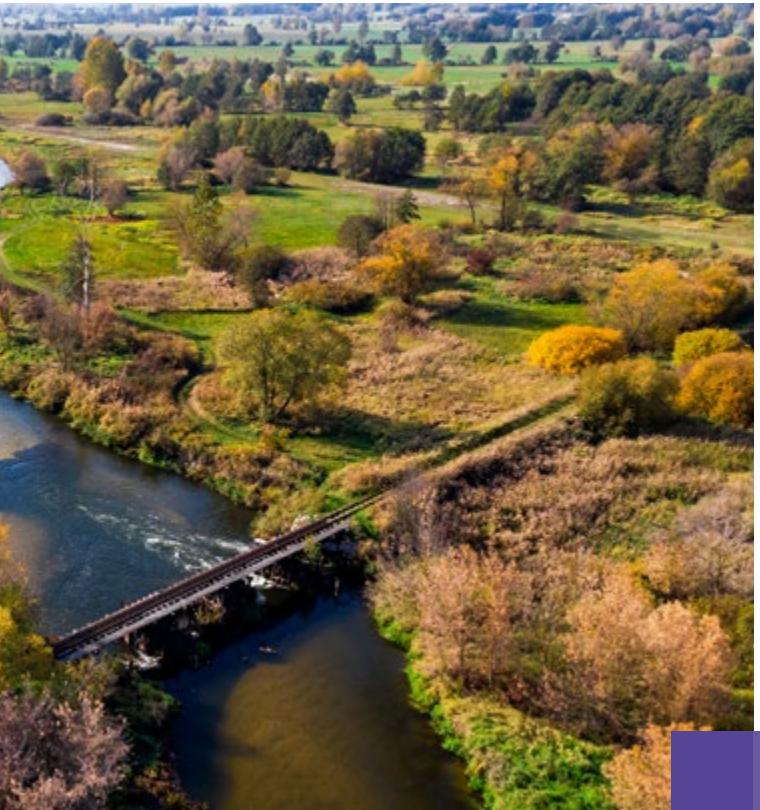
1. **Zwiększenie retencji powierzchniowej i wgłębnej w miejscowości Umianowice.**
2. **Przywrócenie drożności korytarza ekologicznego rzeki Nidy i jej dopływów, udrożnienie barier migracyjnych dla organizmów wodnych na rzece Nida i Brzeźnica.**
3. **Przywrócenie drożności korytarza ekologicznego rzeki Mierzawa – udrożnienie barier migracyjnych dla organizmów wodnych na rzece Mierzawa.**
4. **Rewitalizacja starorzecza rzeki Nidy w miejscowości Brzeźno.**
5. **Rewitalizacja Zalewu Pińczowskiego oraz starorzeczy rzeki Nidy w rejonie oczyszczalni miasta Pińczów.**
6. **Renaturyzacja delty śródlądowej rzeki Nidy.**

Kluczowe obszary zmian

Rzeka dostępna dla organizmów wodnych

Udrożnienie łącznie ośmiu barier na rzece Nidzie oraz czterech na rzece Mierzawie za pomocą rozwiązań „bliskich naturze” – w tym budowa przepławek dla ryb – to jeden z najważniejszych elementów projektu. Dzięki tym działaniom ryby i inne organizmy wodne będą mogły swobodnie omijać przeszkody i przemieszczać się wzdłuż rzek, a to z kolei przełoży się na odbudowę ciągłości ekologicznej rzek. Ma to ogromne znaczenie dla bezpiecznego zimowania ryb, ich migracji tarłowej i pokarmowej, a w efekcie dla odbudowy populacji wielu gatunków.

Więcej wody zatrzymanej w krajobrazie

Prace budowlane realizowane w ramach projektu obejmują również przebudowę i rozbudowę istniejących rowów, wykorzystanie naturalnych terenów zalewowych oraz odtwarzanie starorzeczy. Działania te pozwolą zatrzymywać wodę w krajobrazie na dłużej i spowolnią jej odpływ. Poprawi to bilans wodny całego regionu – złagodzi skutki suszy (co jest kluczowe dla rolnictwa) oraz ograniczy ryzyko powodziowe podczas intensywnych opadów.

Drugie życie starorzeczy i terenów zalewowych

W ramach projektu zostanie również przeprowadzona rewitalizacja starorzeczy i zbiorników wodnych. Częściowe nawodnienie oraz przywrócenie stałego połączenia starorzeczy i zbiornika wodnego z głównym korytem rzeki Nidy zapewni stały dostęp świeżej wody. Poprawi to jej jakość oraz warunki tlenowe dla roślin i bentofauny (organizmów dennych). Efektem będzie odtworzenie cennych przyrodniczo siedlisk oraz poprawa warunków bytowania flory i fauny związanej ze środowiskiem wodnym. Przyczyni się to do rozwoju roślinności wodno-błotnej oraz zwiększenia liczby stanowisk wielu gatunków, w tym chronionych.

Naturalna przestrzeń dla rzeki

Ważnym elementem projektu jest również renaturyzacja delty śródlądowej Nidy. Przywracanie naturalnych terenów zalewowych i odbudowa naturalnych procesów rzecznych pozwolą poszerzyć korytarz ekologiczny oraz poprawić funkcjonowanie całego ekosystemu doliny. Działania te mają znaczenie nie tylko dla przyrody, ale również dla bezpieczeństwa mieszkańców terenów położonych w sąsiedztwie rzeki.

Korzyści dla przyrody i mieszkańców

Realizacja projektu przyniesie szereg efektów:

Dla środowiska:

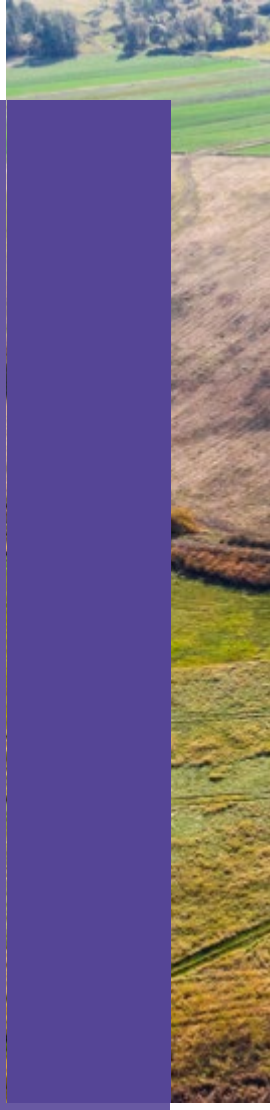
- odbudowa naturalnych procesów przyrodniczych w dolinie Nidy,
- poprawa jakości wód,
- odtworzenie i rewitalizacja starorzeczy oraz terenów podmokłych,
- zwiększenie różnorodności biologicznej oraz rozwój i odtworzenie siedlisk cennych przyrodniczo,
- rozwój siedlisk dla wielu gatunków chronionych,
- wzmocnienie populacji ryb i innych organizmów wodnych poprzez udrożnienie barier migracyjnych i istotną poprawę warunków ich migracji,
- poprawa odporności regionu na skutki zmiany klimatu,

Dla mieszkańców i rolnictwa:

- zwiększenie retencji wodnej i poprawa naturalnego bilansu wodnego doliny,
- ograniczenie negatywnych skutków suszy dzięki zatrzymywaniu wody w krajobrazie,
- zmniejszenie ryzyka powodziowego i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców poprzez zwiększenie zdolności retencyjnych doliny, co pozwoli ograniczyć ryzyko i zmniejszyć skutki gwałtownych wezbrań,

Dla społeczeństwa i turystyki:

- wzrost atrakcyjności krajobrazowej, przyrodniczej i turystycznej doliny Nidy,
- stworzenie lepszych warunków do rekreacji i kontaktu z naturą,
- zapewnienie mieszkańcom i turystom przestrzeni do kontaktu z naturą.

Wspólna troska o dolinę Nidy

Projekt skierowany jest do lokalnych społeczności, samorządów, rolników, organizacji ekologicznych oraz wszystkich osób zainteresowanych ochroną przyrody i zrównoważonym rozwojem regionu. Dzięki przedsięwzięciu możemy zwiększać świadomość społeczną dotyczącą znaczenia ochrony ekosystemów wodnych oraz odbudowy naturalnych procesów przyrodniczych.

Projekt realizowany jest przy wsparciu Funduszy Europejskich dla Polski Wschodniej na lata 2021-2027.

Naturalna Nida to przykład nowoczesnego podejścia do gospodarki wodnej połączonej z ochroną środowiska – takiego, które łączy potrzeby przyrody, bezpieczeństwa mieszkańców oraz zrównoważonego rozwoju regionu. Zamiast tradycyjnych, technicznych metod regulacji rzek, projekt stawia na rozwiązania bliskie naturze. To inwestycja w przyszłość doliny Nidy i zachowanie jej wyjątkowego charakteru dla kolejnych pokoleń.

Państwowe Gospodarstwo Wodne **Wody Polskie**

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie

NATURALNA NIDA

www.naturalnanida.pl

Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej

Rzeczpospolita Polska

Dofinansowane przez Unię Europejską